

VADSTENA

FRITIDSPLAN FÖR VADSTENA KOMMUN

VADSTENA

Versionshistorik

Datum	Beskrivning	Uppföljning
2019-06-19	Fritids- och friluftspan antagen	2019-11-01
2021-02-17	Reviderad och omarbetad till fritidsplan	2021-11-01
2022-02-14	Enligt ansvarig handläggare är rutinen inte i behov av revidering för tillfället. Uppföljning framflyttad till februari 2023.	2023-02-01

INNEHÅLL

1. Den värdefulla fritiden	1
1.1 Sammanfattning	1
1.2 Vision	1
<i>Vadstena ger dig ett rikare liv. Här skapar vi framtiden mitt i historien.</i>	1
2. Uppdrag och genomförande	1
2.1 Inledning	1
2.2 Syfte och mål	2
2.3 Bakgrund.....	2
2.4 Uppdrag och metod	2
2.5 Avgränsning och omfattning	2
3. Fritid i Vadstena	2
3.1 Definition av fritid	2
3.2 Nulägesbeskrivning.....	3
4. Fritid ur ett samhällsligt perspektiv	3
4.1 Omvärldsanalys	3
5. Idrott, motion och folkhälsa	3
6. Jämställd och tillgänglig fritid.....	4
6.1 Barn och unga	5
6.2 Äldre	5
6.3 Personer med utomnordisk bakgrund.....	5
6.4 Funktionshindrade	5
6.5 Jämställdhet	6
7. Kommunala målområden för fritid.....	6
8. Fritidsaktiviteter	6
8.1 Anläggningar för idrott och fritid	6
9. Analys: styrkor, svagheter och föreslagna mål	7
9.1 Kommunala anläggningar	7
9.2 Icke-kommunala anläggningar	7
9.3 Föreningsliv	8
9.4 Information om fritid	8
10. Referenser	8
Bilagor.....	9
Bilaga 1	9
Bilaga 2	12

1. DEN VÄRDEFULLA FRITIDEN

*Fritiden är ett mål i sig och utgör själva kärnan i betydelsen av att vara en fri människa
Aristoteles (384-322 f. Kr.)*

1.1 Sammanfattning

Vadstenas fritidsplan beskriver begreppen fritid och friluftsliv och hur kommunen ser på dessa. Den ger en bild av Vadstenas nuläge i fritidsfrågor och vilka omvärldsfaktorer som bör tas hänsyn till. Planen tar upp aspekter att fritiden ska vara jämställd och tillgänglig för alla och lägger stor vikt vid de nationella folkhälsomålen.

Planen listar fritidsaktiviteter samt de anläggningar för idrotts- och fritidsliv som finns i kommunen och vad som bör utvecklas. Planen anger vilka kommunala mål som finns för fritiden kopplat till de nationella målen och ger förslag på strategiska åtgärder för att bidra till att nå målen.

1.2 Vision

Sedan maj 2017 är Vadstena kommuns övergripande vision:

Vadstena ger dig ett rikare liv. Här skapar vi framtiden mitt i historien.

Inspiration från Vadstena kommuns övergripande vision har tagits med till formuleringen för fritidsplanen:

*Vadstena ger dig ett rikare liv där den fria tiden fylls med jämställda och inkluderande aktiviteter av stor variation som ger invånaren en känsla av välbefinnande och självförverkligande.
Här skapar vi framtiden mitt i historien genom att ha bra anläggningar och planera för tätortsnära områden som stimulerar fritidsaktiviteter och bidrar till en bättre folkhälsa.*

2. UPPDRAG OCH GENOMFÖRANDE

2.1 Inledning

Fritid är den tid som kan spenderas utan några som helst förpliktelser. Den är aktiv eller passiv. Forskning visar att den aktiva fritiden ger en större känsla av välbefinnande, lycka och självförverkligande. (Östgöta-kommissionen, 2014:34)

Möjligheterna till ett rikt fritidsliv har på senare år visat sig spela stor roll i valet av bostadsort och Vadstena kommun har som mål att växa. Med anledning av detta prioriteras planeringen av fritidsliv.

Ur ett samhällsperspektiv bidrar en aktiv fritid bland annat till:

- bättre folkhälsa med minskade sjuktal och vårdkostnader
- meningsfull fritid för alla åldersgrupper
- ökad förståelse för naturvård och biologisk mångfald
- underlag för landsbygdsutveckling
- integrationsarbetet

2.2 Syfte och mål

Det övergripande syftet med fritidsplanen är att tydliggöra kommunens mål och ambitioner för verksamhet och fasta anläggningarna som berör fritidsverksamheten och föreningslivet. Planen är ett underlag för kommunens planeringsarbete.

Målet med fritidsplanen är att stärka kommunens arbete med fritid, och att ge förutsättningar för långsiktig utveckling inom området. Planen ger förslag på strategier för att nå de kommunala och nationella målen och den redovisar kommunens behov av samverkan internt, men också med externa aktörer.

Planen behandlar fritid ur ett bredare perspektiv men beskriver också hur Vadstena kommun arbetar med fritidsfrågorna och hur de bidrar till att nå kommunens mål. Den lyfter fram de aktiviteter som finns idag och belyser vilka svagheter och styrkor som finns i utbudet och vilka frågeställningar som är viktiga för kommunen att arbeta vidare med.

2.3 Bakgrund

I Vadstena kommuns mål- och resursplan 2018 prioriterades framtagandet av en fritids- och friluftspan. En fritids- och friluftspan antogs 2019. I föreliggande revidering delades planen i en separat friluftspan respektive fritidsplan för att bli mer överskådlig. Fritidsplanen stödjer översiktsplanen i det fortsatta arbetet med utveckling och planering av fritidslivet.

Vadstena kommun har ett rikt fritidsliv och har som ambition att alla, men framför allt barn och unga, ska ges möjlighet att ta del av fritidsaktiviteter. Kommunen har ett stort antal föreningar och ideella aktörer som erbjuder fritidsaktiviteter. Dessa är viktiga samarbetspartners för kommunen.

Inom Vadstena kommun är det kultur- och utbildningsförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen som främst är ansvariga för planering av fritidsliv och infrastruktur i form av anläggningar och tätortsnära områden. Samtliga förvaltningar arbetar dock på olika sätt med frågor relaterade till fritid och folkhälsa.

2.4 Uppdrag och metod

Fritidsplanen ligger i linje med de inriktningar och förslag som återfinns i kommunens aktuella översiktsplaner. Planen stäms av mot översiktsplanen för Vadstena kommun från 2010 samt den fördjupade översiktsplanen för Borghamn. Arbetet utgår från de tre kommunövergripande målen: Växande Vadstena, Attraktiva Vadstena och Hållbara Vadstena.

2.5 Avgränsning och omfattning

Fritidsplanen behandlar inte kultur och turism, men samordnas med dessa områden då det finns många beröringspunkter. Det finns ett uttalat mål att planer för fritid ska samverka med planer för kultur och kulturarv. Utvecklingen av fritidsaktiviteter ska om möjligt innefatta och påverkas av kulturella värden och ha en tydlig Vadstenaprofil. Formen för skötsel och ägande av parker och tätortsnära grönområden påverkar också möjligheterna till fritidsaktiviteter.

3. FRITID I VADSTENA

3.1 Definition av fritid

Begreppet fritid kan definieras på flera sätt, här är några exempel:

”Fritid förutsätter att den fria tiden fylls med någon form av aktivitet som ger individen en känsla av välbefinnande, lycka och självförverkligande” (Fritid 2006-2007:23) och ”Rekreation är aktiviteter som

utförs under den fria tiden på grund av lust och eller i syfte att uppnå högre livskvalitet, ofta synonymt med fritid." (Fritidsaktiviteter 1976:25)

3.2 Nulägesbeskrivning

Vadstena kommun ser att behovet av ändamålsenliga lokaler kommer vara mycket stort i framtiden. Kraven på tillgänglighet och utrustning ökar från föreningar och invånare. Statistik från statistiska centralbyrån visar att elevantalet kommer att öka i framtiden och detta ställer högre krav på resurser, lokaler och mötesplatser. Lokalfrågan är högprioriterad både vad gäller skola och fritid men också idrottsanläggningar.

4. FRITID UR ETT SAMHÄLLELIGT PERSPEKTIV

4.1 Omvärldsanalys

På nationell nivå är folkhälsofrågan högprioriterad då ohälsotalen ökar. Under 2013-2014 arbetade Östgöta-kommission fram en folkhälsorapport. Där anges specifika rekommendationer för jämlik hälsa. Arenaperspektivet är ett sätt att ta vara på livsmiljön så att den ger individer förutsättningar att leva och utvecklas utifrån sin potential. Fritid, boende och närområde är exempel på sådana samhällsarenor som bidrar till ökad hälsa. Under kapitlet 5. Idrott, motion och folkhälsa, utvecklas kommissionens rekommendationer.

Agenda 2030 och de 17 globala målen för hållbar utveckling inkluderar bland annat fritidsområdet. Målen *god hälsa och välbefinnande, jämställdhet och hållbara städer och samhällen* är de mål som framför allt knyter an till arbetet med fritid. De globala målen är universella, integrerade och odelbara, vilket är av stor betydelse för att säkerställa att syftet med Agenda 2030 för hållbar utveckling förverkligas. Plan- och bygglagen (2010:900) lägger grunden för hur våra samhällen planeras. I lagen finns bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande. Bestämmelserna syftar till att främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsvillkor samt en god och långsiktig livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer. Även i socialtjänstlagen (2001:453) regleras att socialtjänsten ska ingå i samhällsplaneringen.

Regeringen lyfter i sin rapport "Långsiktig strategi för att minska och motverka segregation 2018–2028" fram att de behöver stärka kommunens arbete med sociala konsekvensanalyser och hälsokonsekvensbedömningar i samhällsplaneringsprocessen. Vikten av att planera för att lokaler för t.ex. kultur, idrott och handel placeras strategiskt för att stimulera rörelser mellan områden och möten mellan människor, samt för att öka den upplevda tryggheten och bygga bort fysiska barriärer lyfts fram.

Regeringen har gett Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor i uppdrag under 2017-2018 att fungera som ett stöd för öppen fritidsverksamhet som riktar sig till unga. Syftet är att öka kvaliteten i verksamheten så att deltagande kan stimulera frivilligt lärande och kunskapsutveckling.

5. IDROTT, MOTION OCH FOLKHÄLSA

Idrottsrörelsen är Sveriges största folkrörelse. Idrott är den enskilt vanligaste organisationskategorin bland ideella föreningar. En självständig och stark idrottsrörelse är en viktig del i den svenska modellen. Valet av fritidsaktiviteter utgår ifrån olika vanor, erfarenheter och kompetenser. Därmed bidrar fritiden till att ge framför allt ungdomar skilda utgångspunkter och livschanser. Fritidsforskningen visar att det sker en större polarisering mellan olika fritidsaktiviteter och olika grupper av ungdomar. En tendens är att vissa unga är intensivt fysiskt aktiva på sin fritid, gärna i organiserad form medan andra inte rör sig alls.

I Östgöta-kommissionens folkhälsorapport lyfts olika samhällsarenor fram där människor lever och verkar. Ur ett fritidsperspektiv fokuseras på två av dessa: fritid och kultur samt boende och närmiljö. Följande är hämtat från rapporten:

Fritid och kultur: Fritiden är den del av dygnet som inte upptas av arbete, måltider och sömn. En aktiv och meningsfull fritid som också ger möjlighet till rekreation främjar hälsan. Målet är att alla östgötar ges möjlighet till en fritid som möter kulturella, fysiska, sociala och psykiska behov, stimulerar engagemang, bidrar till social gemenskap samt möjliggör återhämtning. För att nå målet ges följande rekommendationer:

- Medvetandegör och öka kunskapen hos beslutsfattare och planerare om fritidens, naturens och kulturens betydelse för människors hälsa.
- Utveckla närmiljön så att den underlättar goda levnadsvanor t ex drog- och tobaksfrihet, samt möjliggör naturupplevelser.
- Stärk de ideburna organisationernas självständiga och oberoende roll som röstbärare och opinionsbildare.
- Stärk meningsfullhet och hälsa hos människor genom att ta tillvara civilsamhället som en resurs i samhället.
- Erbjud fritidsaktiviteter av olika slag som är tillgängliga för alla, oberoende av individens ekonomiska förutsättningar.

Boende och närmiljö: Boendemiljön är sedan lång tid identifierad som en viktig bestämningsfaktor för hälsa. Målet är att alla östgötar ges möjlighet till en bostad utifrån sina behov, i ett närområde som ger förutsättningar för social gemenskap, bidrar till trygghet, tillit och hälsa, samtidigt som samhällsplaneringen ska motverka segregering. Några av rekommendationerna för att nå målet är att:

- Medvetandegöra och öka kunskapen hos beslutsfattare och planerare om boendemiljöns och bostadsområdets betydelse för ojämlikhet i trygghet, tillit och hälsa.
- Bevara och utveckla grönområden med goda möjligheter till lek, gemenskap, fysisk aktivitet och rekreation under alla årstider.
- Skapa en väl utbyggd kollektivtrafik och gång- och cykelvägar som underlättar förflyttning oavsett ekonomisk situation eller funktionsförmåga. Idag är detta ett stort problem då kollektivtrafiken på landsbygden i Vadstena kommun inte finns. Cykelvägar är strategiskt viktiga både för friluftslivet, folkhälsa och som möjlighet till hållbart pendlande.

6. JÄMSTÄLLD OCH TILLGÄNGLIG FRITID

För att fritiden ska vara tillgängliga för alla krävs bland annat att det finns ett attraktivt utbud av fritidsaktiviteter i människors närhet. Det kräver även kännedom om att aktiviteterna finns, vad man kan göra och att det är lätt att ta sig dit. En viktig utgångspunkt för arbetet är att ge alla god möjlighet att ha en aktiv fritid. Kommunen måste därför ha god kunskap om vilka strukturella hinder som begränsar utövandet för olika grupper i samhället.

Prioriterade målgrupper är barn och unga, äldre, personer med utomnordisk bakgrund och funktionshindrade. Det har konstaterats att de grupper som har svårt att ha en aktiv fritid är till exempel funktionshindrade, personer med utomnordisk bakgrund eller någon med låg kunskap om vad fritidsområdet kan erbjuda. Det kan vara både fysiska och sociala hinder till exempel att anläggningar inte är tillgänglighetsanpassade.

Det finns idag tydliga sociala mönster i fritidsutövandet. Ålder, kön, geografisk hemvist, socioekonomisk och etnisk gruppstillhörighet påverkar hur människor värderar olika fritidsaktiviteter. Några framträdande mönster är att:

- Ungdomar ägnar sig mer åt fysiska eller identitetsbyggande aktiviteter.
- Äldre ägnar sig mer åt vardagsnära aktiviteter som skogspromenader och stavgång. Äldre kvinnor är särskilt aktiva.
- Kvinnor ägnar sig mer åt vardagsnära friluftsliv som promenader och strövande i skog och mark och aktiviteter med djur, exempelvis ridning och hundpromenader.
- Män ägnar sig mer åt aktiviteter som tar mer tid i anspråk och kräver planering och särskild utrustning, en större fysisk ansträngning eller att man måste befinna sig på en specifik plats.
- Medelklassen, exempelvis akademiker och tjänstemän inom näringslivet och offentlig sektor, är mer aktiva än andra socioekonomiska grupper och kan ses som det moderna fritidslivets bärare.
- Människor med utomnordisk bakgrund hör till de minst aktiva, speciellt de som inte har ett västerländskt ursprung.

6.1 Barn och unga

Vad barn och unga ägnar sig åt på fritiden påverkar deras välbefinnande men också deras kunskapsutveckling. Det frivilliga lärandet som uppstår i samband med till exempel deltagande i fritidsaktiviteter bidrar till unga människors personliga och sociala utveckling. Det ger dem även kunskaper som de har användning för i skolan. Fritidsaktiviteter har därför potential att komplettera den formella utbildningen och i någon mån kompensera för de som har svårt att tillgodogöra sig kunskaper och kompetenser i skolan och som saknar stöd hemifrån. En väl fungerande fritidsverksamhet kan medföra att barn och ungdomar med olika bakgrund får ett gemensamt sammanhang. En aktiv fritid har också många positiva effekter på barns fysiska och psykiska hälsa, motorik, samarbete, och avkoppling.

Det finns en stor skillnad mellan barn och unga från olika socioekonomiska och olika etniska grupper. Föräldrars fritidssvanor har stor inverkan på barns fritidsaktiviteter. Avståndet till bra fritidsaktiviteter och möjligheten att ta sig dit på ett trafiksäkert sätt är också viktigt.

6.2 Äldre

Många äldre har minskad ork och styrka och är beroende av möjligheter till rörelse. Särskilt tydligt är det inom äldreboenden. Vi blir äldre och vi håller oss friskare allt längre – en förutsättning för detta är ett aktivt fritidsliv.

6.3 Personer med utomnordisk bakgrund

Var femte invånare i Sverige är född utomlands eller har föräldrar som är födda utomlands. Kommunens arbete mot segregation genomförs inom ramen för det kommunala ansvaret och handlar om en bredd av frågor som rör utbildning, bostäder, plan- och byggfrågor och social omsorg. Civilsamhället har en viktig roll i det lokala arbetet genom att skapa engagemang och delaktighet i samhället och i fritidsverksamhet. Att ta del av fritidsaktiviteter och bli delaktig i föreningslivet är en viktig väg in i samhället. Det gäller både aktivt deltagande men också till exempel för föräldrar till idrottande barn.

6.4 Funktionshindrade

Fysiska tillgänglighetsåtgärder kan vara oundgängliga för den enskilda individen, men gynnar i praktiken många fler. En tumregel är att:

Det som är nödvändigt för 10 procent är underlättande för 40 procent och bekvämt för 100 procent.

Enligt Folkhälsomyndigheten har var femte invånare i Sverige en bestående funktionsvariation. I Sverige är målet att personer med någon form av funktionsvariation ska kunna delta fullt ut i samhällets alla delar. Bristande tillgänglighet är idag ett avgörande hinder för att personer med funktionsvariation ska kunna

känna sig delaktiga i samhället. Det är vanligt att personer med funktionsvariation har en mer stillasittande fritid.

6.5 Jämställdhet

Ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra arbetet med det aktiva fritidslivet. Jämställdhetspolitiken bygger på det övergripande målet att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma makt att forma samhället och sina liv. Fördelningen av de resurser som läggs på stödet till fritid ska vara jämställd.

Upplevd otrygghet begränsar flickors och kvinnors möjligheter att utöva fritidsaktiviteter. Det gäller både på plats men inte minst vägen till aktiviteter.

Tidsbrist för sin fritid upplevs av både män och kvinnor.

7. KOMMUNALA MÅLOMRÅDEN FÖR FRITID

Kommunen arbetar utifrån de gemensamt antagna folkhälsomålen men har också gjort följande prioriteringar för arbetet med fritidslivet:

1.
 - Uppdatera och underhåll föreningsregistret, både på webb och förvaltning
 - Register med lokaler för fritidsaktiviteter, såväl kommunala, ideella som kommersiella
 - Utveckla Norra Omberg
2.
 - Möjliggör och främja fysisk aktivitet med särskilt fokus på barn och unga, äldre och nyanlända. Detta inkluderar tillgänglighet, trygghet, välkomnande och närhet
 - Samordna lån av fritidsutrustning för skola, allmänhet och föreningar
 - Se över digital information om och fysisk skyltning på fritidsanläggningar
 - Utveckla tätortsnära promenadslingor med en tydlig Vadstenaprofil
3.
 - Fritidsaktiviteter och anläggningar ska vara hållbara
 - Nätverk för ungdomar inom fritidsområdet.

I Bilaga 1 kopplas nationella och kommunala mål till möjliga strategier. Utifrån dessa upprättas prioriteringsordning, genomförandeplaner och förankring i budget.

8. FRITIDSAKTIVITETER

Det finns ett brett utbud av aktiviteter i Vadstena kommun, inom såväl idrott, fritid, friluftsliv som kultur. Verksamheter finns för alla åldrar. Inom idrott dominerar ungdomsverksamhet med handboll, fotboll, ishockey, skytte, budo m.m. Det finns också möjligheter till kultur inom Kulturskolan, verksamhet inom scouting och kyrkans ungdomsverksamhet. För ungdomar som inte vill delta i organiserade aktiviteter är Fritidscentrum viktigt. En övergripande kartläggning av fritidsaktiviteter i Vadstena presenteras i bilaga 2.

8.1 Anläggningar för idrott och fritid

Vadstena har många anläggningar för idrotts- och fritidsliv. Bredden är stor inte minst sett till befolkningensmängd. En beskrivning av kommunala och icke kommunala anläggningar med

användningsområde finns i bilaga 2. Anläggningarna har stor betydelse för barn och ungas möjligheter till bra fritidsaktiviteter liksom för vuxnas möjligheter till rörelse. Ofta används anläggningarna både för organiserade verksamheter och spontanidrott. Det gör att trycket och slitaget på anläggningarna många gånger är stort och flera anläggningar är i behov eller stort behov av upprustning och att kapaciteten brister på några ställen.

En annan brist som kan kräva en översyn är anläggningar för oorganiserade fritidssysselsättningar, främst för barn och unga. Idag finns flera lekplatser för mindre barn i Vadstena kommun, främst i bostadsområden men också lekplatsen i hamnparken. Lekplatsen i hamnområdet är viktig för både invånare och besökare, men behöver utvecklas och förnyas. För äldre barn finns Fritidscentrum och en skejtpark vid Kungsvalla. Här behövs fler utvecklande och variationsrika miljöer, till exempel naturparkour, naturlekplats, balansträning, klättring, cykel-tracks men också mötesplatser som inte är till för aktiviteter. Det är viktigt att möjligheter till fritidsaktiviteter vägs in i planeringen av nya bostäder.

9. ANALYS: STYRKOR, SVAGHETER OCH FÖRESLAGNA MÅL

9.1 Kommunalanläggningar

Bredden i Vadstenas utbud av fritidsanläggningar är stor och en tillgång i Vadstenas attraktivitet. Det är dock en stor uppgift för en liten kommun där prioriteringar kan komma att krävas. Allmänheten och idrottsföreningarna har lyft frågan om att tillgången till sporthallen är otillräcklig. För att tillhandahålla tillräckligt med halltid kan kommunen vara i behov av ytterligare en idrottshall. Kommunens ishall är i behov av kontinuerligt underhåll för att kunna säkra driften framöver. Här bör man vara proaktiv och planera för ett scenario där isaggregatet slutar fungera. Simhallen genomgår för närvarande underhåll som säkrar anläggningen under ytterligare 15 år.

Det interna arbetet och fördelningen av ansvar för anläggningarna och verksamheten i dem är inte helt tydlig mellan olika nämnder och förvaltningar. Många avtal mellan kommunen och verksamheterna i anläggningarna är gamla och behöver ses över. Tidigare har en förening ibland haft full tillgång till en viss anläggning. I takt med att nya föreningar utvecklas säkerställer kommunen att fler får tillgång till de fasta anläggningarna eller möjliggör för andra alternativ. Nya riktlinjer för uthyrning av kultur- och utbildningsförvaltningens lokaler har beslutats under 2019. En långsiktig plan för anläggningarna skötsel och framtida behov behöver tas fram.

En annan brist som kan kräva en översyn är anläggningar för oorganiserade fritidssysselsättningar, främst för barn och unga (se kap 6.1). Det kan vara utomhusaktiviteter som parkour och mountainbike och mötesplatser för samvaro som Fritidscentrum. Det är viktigt att följa trender och identifiera hur unga träffas idag, ofta är det på inofficiella mötesplatser. Vid planeringen måste man tänka på att ungdomstrender är snabbfotade och det krävs god kunskap om vad som är önskat för tillfället och hur trender kan tänkas utvecklas i en nära framtid. En nära dialog med föreningar, nätverk och enskilda ungdomar samt aktivt deltagande från ungdomarna i planeringen är viktigt.

Mål: Upprätta långsiktig plan för kommunens anläggningar med översyn av befintliga avtal och överenskommelser, tydliggörande och renodlande av olika nämnders ansvar för anläggningar och verksamhet, se över rum och anläggningar för icke organiserad fritid och vara lyhörd för användarnas önskemål.

9.2 Icke kommunala anläggningar

Skidanläggningen på Ombergsliden drivs ideellt av Friluftsförbundet i Vadstena och kommunen bör stödja framtida tillgång och utveckling av anläggningen.

Sport- och jaktskytte är en ofta bortglömd verksamhet med många utövare. Här finns problem med miljöer lämpade för skjutbanor som uppfyller säkerhets- och miljöregler.

Mål: Vara en lyhörd partner och där så krävs samordnare med andra offentliga aktörer som Länsstyrelse, Region etc.

9.3 Föreningsliv

Vadstena har många föreningar med stor bredd. De ideella föreningarna är en mycket viktig del i det rika fritidsutbudet och stöttas via kommunala bidrag. En kontinuerlig dialog med föreningslivet förs löpande. Inte minst är dialog kring anläggningarna viktig.

Mål: Utveckla nätverket för idrott.

9.4 Information om fritid

På Vadstena kommuns webbplats under Kultur & fritid finns information om idrottsanläggningar, friluftsliv, fritidscentrum och kultur. Det rika föreningslivet och vilka anläggningar som finns lyfts fram. Informationen är idag kortfattad och inte helt användarvänlig. Informationen behöver uppdateras och utvecklas och därtill inspirera till ett aktivt fritidsliv.

Informationen om tillgänglighet är viktig. Det finns nationella vägledningar och riktlinjer för hur kommuner och andra aktörer bör utforma tillgänglighetsinformation. En viktig handbok för detta gavs ut 2013 av Naturvårdsverket i samarbete med Riksantikvarieämbetet och Handisam (Tillgängliga natur- och kulturområden 2013).

Mål: se över och stärk informationen om fritidsverksamhet. Tillgängligheten måste särskilt beaktas.

10. REFERENSER

Agenda 2030 och de 17 globala målen: www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030

Friluftsliv i Östergötland - en regional kartläggning. Länsstyrelsen i Östergötland, publ. 2010:14

Fritid 2006-2007. Statistiska centralbyrån, Levnadsförhållanden Rapport 118, 2009.

Fritid 1976-2002. Statistiska centralbyrån, Levnadsförhållanden Rapport 103, 2004.

Folkhälsomyndigheten <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/halsa-i-olika-grupper/funktionsnedsattning/halsan-hos-personer-med-funktionsnedsattning/>

Kartläggning och analys inför utarbetande av Fritids- och friluftsplän. Vadstena kommun (KUN/2017:215 – 809)

Långsiktig strategi för att minska och motverka segregation 2018–2028. Regeringskansliet. 2018.

Plan- och bygglagen, SFS 2010:900

Socialtjänstlagen, SFS 2001:453

Tillgängliga natur- och Kulturområden. En handbok för planering och genomförande av tillgänglighetsåtgärder i skyddade utomhusmiljöer. Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Handisam. 2013.

Östgöta-kommissionen för folkhälsa - Slutrapport, Regionförbundet Östsam, 2014

BILAGOR

Bilaga 1

Nationella folkhälsomål och kommunala mål kopplade till möjliga strategier och vilket målområde för Agenda 2030 som är relevant.

1. Allas möjligheter till fritidssysselsättning

Fritiden ska vara tillgänglig för alla. Det innebär att möjligheten till fritidssysselsättning är stor och människors olika behov är tillgodosedda. Anläggningar ska ha god tillgänglighet, kännas trygga, vara kända och ha god förvaltning.

Mål	Möjliga strategier
Kommunalt mål - Möjliggör och främjar fysisk aktivitet med särskilt fokus på barn och unga, äldre och nyanlända. Detta inkluderar tillgänglighet, trygghet, välkomnande och närhet Kommunalt övergripande mål -Attraktiva Vadstena -Växande Vadstena Nationellt mål -Ungas fritid -Åldersgruppen 65+:'s fritid -Tillgänglighetsanpassa för funktionshindrade -Motverka segregation och stimulera personer med utomnordisk bakgrund till en rikare fritid -Ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra arbetet med det aktiva fritidslivet Agenda 2030 	1. Utvecklar, säkrar eller skapar miljöer utifrån Boverkets rekommendation om nära tillgänglighet till bostadsområden, grupp-, LSS- och äldreboende. 2. Skapar variationsrika områden som möter ungas sätt att leka, vara och röra sig. 3. Säkrar eller skapar pedagogiska miljöer som används av förskolor och skolor. 4. Hittar form för lån av material och utrustning för fritid och friluftsliv. 5. Inleder dialog för att tillvarata erfarenheten hos gruppen 65+ var behoven finns. 6. Kartlägger tillgängligheten på fritidsanläggningar och tar fram en plan för hur de ska tillgänglighetsanpassas. 7. Har aktuell information om tillgänglighetsanpassade anläggningar på kommunens webbplats och i den nationella tillgänglighetsdatabasen. 8. Tar tillvara kvinnors och mäns, flickor och pojkars respektive önskningar och former för fritidsliv. 9. Planerar för upplysta och trygga miljöer där invånare rör sig för motion och rörelse. 10. Genomför trygghetsvandringar för att identifiera otrygga miljöer. 11. Arbetar för att få med även anhöriga i föreningslivet, till exempel föräldrar till idrottande barn. 12. Skapar arenor för att tillvara ta erfarenheter och behov hos dessa de prioriterade grupperna. 13. Stimulerar föreningar att aktivera prioriterade grupper som personer med utomnordisk bakgrund och personer med funktionsvariation genom t.ex. bidragsverksamhet. 14. Särskilt iaktas bostadsnära platser för spontanidrott. 15. Hitta former för nätverk för ungdomar inom fritidsområdet.

2. Närhet

Det finns tillgång till områden och anläggningar för fritidsaktiviteter nära tätorterna.

Kommunalt mål - Utveckla Norra Omberg - Utveckla tätortsnära promenadslinor med en tydlig Vadstenaprofil	1. Rustar upp elljusspår i Borghamn, med tillhörande parkering. 2. Utvecklar Tycklingerundan med anslutning via Skinnarängen och skyltar med tankeväckande texter. 3. Utvecklar promenadstråk mot vassområdet vid Mjölneåns utlopp. 4. Ser över området kring Skinnarängens fotbollsplan.
---	--

Kommunalt övergripande mål -Attraktiva Vadstena -Växande Vadstena Nationellt mål -Ungas fritid -Åldersgruppen 65+:'s fritid -Tillgänglighetsanpassa för funktionshindrade Agenda 2030 	5. Översiktlig planering pekar ut områden för fritidsaktiviteter i hela kommunen. Detta gäller såväl organiserade som spontana aktiviteter. 6. Den kommunägda marken sköts så att den erbjuder goda förutsättningar för rekreation och fritidsaktiviteter. 7. Ser till att närheten till fritidsområden och anläggningar är god genom cykelvägar, gångstråk, vägar, ridvägar och information med särskild tonvikt på bostadsområde, skolor och äldreboende.
---	--

3. Hållbarhet

Anläggningar och områden för fritid underhålls, anläggs och planeras för minsta möjliga miljöpåverkan.

Kommunalt mål - Fritidsaktiviteter och anläggningar ska vara miljömässigt hållbara Kommunalt övergripande mål -Hållbara Vadstena Nationellt mål - Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling Agenda 2030 	1. Skötseln sker av utbildad personal för optimal drift. 2. Energiekonomin kartläggs i kommunens anläggningar. 3. Anläggningar planeras och anläggs hållbart. 4. God skötsel av parker och tätortsnära grönområden.
--	--

4. Information

Verksamheter, föreningar och anläggningar är lätta att hitta, väl presenterade och väl skyltade.

Kommunalt mål -Uppdatera och underhåll föreningsregistret, både på webb och förvaltning - Register med lokaler för fritidsaktiviteter, såväl kommunala, ideella som kommersiella - Se över digital information om och fysisk skyltning på fritidsanläggningar Kommunalt övergripande mål -Demokrati och inflytande Nationellt mål	1. Utvecklar kommunens webbplats så att informationen om fritidsliv blir sammanhållen och attraktiv för användaren. Användaren kan vara både kommuninvånare men också besökare till Vadstena. 2. Utvecklar information med attraktiva och inspirerande bildmiljöer som lockar till besök vid de olika anläggningarna, vad man kan göra där och hur man tar sig dit. 3. Utvecklar bokningsbara tider för aktiviteter till kommunens anläggningar på kommunens webbplats. 5. Arbetar aktivt tillsammans med enskilda medborgare, föreningslivet och större aktörer som RF-Sisu. 6. Ökar arbetet med uthyrning av anläggningar. 7. Uppdaterat föreningsregister samordnas med föreningsbidrag. 8. Kartlägger skyltning och ser över om den pekar mot rätt anläggning och ger information om tillgänglighet. 9. Inventerar kommunala, ideella och privata lokaler för fritid.
---	--

-Tillgängliggöra information om
fritidsliv

Agenda 2030

Bilaga 2

Verksamheter och anläggningar i Vadstena kommun

Vadstena simhall (kommunal anläggning). Vadstena simhall är en liten simhall som består av en 25 meters bassäng med sex banor, en undervisningsbassäng (ca 5*10 meter) och ett litet leklandskap för barn 0-6 år. I simhallen bedrivs sim- och idrottsundervisning för grundskolan.

Vadstena sporthall (kommunal anläggning). Sporthallen är en fullstor idrottshall (20*40 meter). I hallen finns möjlighet att utöva de flesta inomhussporterna. Dagtid används hallen som idrottshall för högstadiel elever och kvälls- och helgtid används den framförallt av Vadstena Handbollsörening.

Vadstena ishall, Kungsvalla (kommunal anläggning). Ishallen i Vadstena är öppen under säsongen september-mars. Hallen används av grundskolan och fritidshemsverksamheten dagtid och av HC Wettern kvällar och helger. Varje vecka finns också tider för allmänhetens åkning.

Fotbollsplaner, Kungsvalla (kommunal anläggning). Fotbollsplanerna på Kungsvalla hyrs ut till Vadstena GIF på årsbasis. Det finns två fullstora 11-mannaplaner med gräs som underlag och en fullstor konstgräsplan. Konstgräsplanen används året runt och den är upplyst. I Borghamn finns en fotbollsplan som används av Borghamns IF och för spontanidrott. Skinnarängens fotbollsplan är en fullstor 11-manna fotbollsplan.

Tennisplaner, Kungsvalla (kommunal anläggning). På Kungsvalla finns två stycken tennisbanor, underlaget heter ClayTech och liknar grus. Vadstena GIF har en tennissektion som bedriver barn och ungdoms- och även vuxenträning. Tennisbanorna finns också att boka för allmänheten. I Borghamn finns en ideellt driven tennisbana.

Skatepark, Kungsvalla (kommunal anläggning). På Kungsvalla finns möjligheter att åka skateboard, kicker, inlines, bmx och liknande. I skateparken finns rails och flera olika hopp gjorda i betong.

Katarinaskolans idrottssal (kommunal anläggning). Katarinaskolans idrottssal är en lite gymnastiksal (ca 12*18 meter). Gymnastiksalen används dagtid av mellanstadiet och kvällstid hyrs den ut till föreningar och privatpersoner som vill utöva olika sporter.

Sparbankshallen (privat anläggning) i Rogslösa. Mindre sporthall för innebandy, yoga och gymnastik.

Sankt Persskolans idrottssal (kommunal anläggning). Sankt Persskolans idrottssal är en liten gymnastiksal (ca 10*16 meter). Gymnastiksalen används dagtid av lågstadiet och kvällstid hyrs den ut till föreningar och privatpersoner som vill utöva olika sporter.

Multiarena utanför simhallen (kommunal anläggning). På multiarenan finns möjligheter att utöva spontanidrott. Det finns möjlighet att spela fotboll, handboll, basket, innebandy m.m. Multiarenan är omgärdad av stålstaket och underlaget är konstgräs.

Frisbeegolf vid Skinnarängen.

Utegymp i Rismarken. Utegympet ägs och drivs av Korpen och är placerat i anslutning till det el-ljusspår som finns i skogsområdet Rismarken. Utegympet är gjort av stockar och här finns möjlighet för vem som helst som vill komma åt enklare styrketräning.

Sammanställning av anläggningar och verksamheter i Vadstena kommun

Fritid barn- och ungdom	Beskrivning
Fritidscentrum	Fritidscentrum är en mötesplats som inspirerar ungdomar att prova på nya aktiviteter för att få en meningsfull fritid.
Kulturskolan	Kulturskolan erbjuder barn och ungdomar att lära sig spela ett instrument, dans, hantverk och bildskapande.
Idrott	Idrottsföreningarna (se nedan) har i de flesta fall ungdomsverksamhet för träning och tävling.
Svenska kyrkans Unga	Driver ungdomsverksamheten Casa
Vadstena scoutkår	
Sport- och fritidsanläggningar	Beskrivning
Elljusspår	Rismarken (2, 2,5 och 5 km) och Borghamn (2,5 km)
Utegym	Rismarken och Korpen
Golfbana	Drivs av Vadstena golfklubb
Kungsvalla idrottsplats	Kungsvalla idrottsplats erbjuder: - Ishall - Skatepark - fotbollsplaner - Löpbana 400 m och möjlighet att utöva friidrottsgrenar . - Tennisbanor
Simhall	25 meters bassäng, en undervisningsbassäng och en plaskbassäng.
Ombergslidens skidanläggning	Ombergslidens skidanläggning med två nedfarter, två liftar, funpark med hopp och rails och en pulkabacke. Café. Drivs av Friluftsrådet.
Skidspår	I Rismarken (söder om Vadstena vid golfbanan) spåras elljusspåret och på golfbanan spåras en slinga på 1, 7 km och en slinga på 3,6 km.
Sporthall	Sporthallen ligger i anslutning till simhallen.
Skyttehall	I källaren under aulan i Petrus Magni skola för luftvapenskytte.
Skjutbanor	Omberg älgbana, Hagebytorp sket, trapp, vilt, gris- och älgbana, Hov Säby kula korthall.
Sparbankshallen Rogslösa	Mindre hall
Träningsanläggningar	Det finns tre olika gymanläggningar: Sport Life i simhallen, Hälsohuset och Korpen Vadstena. Yogaro erbjuder yoga.
Föreningsliv	
Idrottsföreningar	
Borghamns Idrottsförening	
Föreningen Ekhagaryttarna	
H C Wettern	
Hovs Skyttegille	
Korpen Vadstena	
Segelsällskapet Vättern	
SMK Vadstena	
Vadstena Bordtennisklubb	
Vadstena Budoklubb	
Vadstena Cykel	
Vadstena Golfklubb	
Vadstena Gymnastik och Idrottsförening	
Vadstena Handbollsforening	
Vadstena basketsektion inom Motala basket	

Bilaga 3

Bidrag till idéburen och ideell sektor i Vadstena kommun

Civilsamhället har en viktig roll som aktör i det offentliga rummet. Idéburen och ideell sektor skapar aktiviteter som är viktiga för demokrati och delaktighet. Offentliga medel ska endast stödja organisationer som står bakom samhällets grundläggande värderingar såsom de formuleras i regeringsformen och i de internationella konventionerna om de mänskliga rättigheterna.

Vadstena har ett rikt kultur- och föreningsliv och kommunen ger bidrag för att stimulera en mångfald av nätverk, aktörer, verksamheter och aktiviteter. Kommun ger varje år bidrag till aktiviteter och arrangemang som stärker Vadstena som en framträdande kulturstad och attraktiv fritidskommun. Bidragen ges varje år till såväl enskilda aktiviteter som till föreningar med inriktning mot bland annat ungdoms- och pensionärsverksamhet. Särskild vikt läggs på jämlikhet och integration.

Vadstena utgår ifrån samma regler oavsett om det är verksamhet inom idrott, kultur eller någon annan form av aktivitet. Vadstena kommun lägger särskild vikt vid att alla oavsett kön, ålder, etnisk tillhörighet eller religion ska känna sig välkommen att delta. En viktning kan ske så att en aktör eller förening får ett högre bidrag ett år för att de övergripande målen ska nås. För ungdomsaktiviteter gäller att de ska arbeta i linje med kommunens metod Livsstil 2000 som innebär att grundskolorna arbetar mot tobak, dopning, narkotika och tidig användning av alkohol.

Beslut om bidrag till särskilda aktörer samt bidrag till omhändertagande och proaktivt arbete inom social sektor fattas av kultur- och utbildningsnämnden inför varje nytt budgetår.

Kommunen har ingen laglig skyldighet att betala ut bidrag och ett avslag kan inte överklagas.

Bidragssystemet har nyligen reviderats och behöver inte ändras i närtid.

Följande bidrag kan sökas från Vadstena kommun:

- Verksamhetsbidrag
- Arrangemangsbidrag
- Aktivitetsbidrag för ungdomsverksamhet
- Stimulans- och utvecklingsbidrag
- Bidrag till särskilda aktörer av kommunalt/regionalt/nationellt intresse
- Bidrag till studieförbund
- Bidrag till verksamhet inom social sektor
- Bidrag till anläggning/lokal
- Subventionerad eller fri lokal i kommunägda anläggningar